

volt a magyar színészet történetében. Ezzel az épülettel, melynek anyagait a fellelkesült magyar társadalom hordta össze, végre igazi központja lett az addig tisztára vándor-rendszerű színészetünknek.

A Nemzeti Színház létesítésével új perspektívák nyíltak a magyar drámairodalom és színjátszás fejlődése elé. Egy állandó jellegű magyar színház a finom izlésű, de nagyobbára német ajkú fővárosban nemcsak nemzeti, hanem művészi szempontból is nagy jelentőséggel bírt. A magyar színészeket itt már maguk a viszonyok is folytonos fejlődésre sarkalták. Életbevágóan fontos volt, hogy a mi színészeink mielőbb túlszárnyalják a minden tekintetben gazdag pesti német színház művészi színvonalát. Ha e versenyben, mely a két színház között fennállt, mi maradtunk volna alul, akár becsukhattuk volna a Nemzeti Színházat.

Am a jónak mindig van rossz oldala is. A Nemzeti Színház felépültével meggyengültek a nagyobb vidéki városok színpadai. Azok a városok, melyek azelőtt országos jellegű központjai voltak a magyar játékszínek, most jelentőségükből sokat veszítettek. A Nemzeti Színház minden jobb erőt magához vonzott s a vidéknek inkább csak a selejtje maradt.

A legnagyobb hanyatlást Kassa mutatta, ahol 1840-től 1861-ig jóformán egészen elhallgatott a magyar színészet.

Egyedül a kolozsvári Nemzeti Színház (I. o.) tudta országos jelentőségét fenntartani. A kolozsvári színház az országnak második drámai színpada volt s mint ilyen, sok jó színészt nevelt — a budapesti Nemzeti Színház számára.

Ha a tóba nagy követ dobunk, a csendes víz nagy hullámgyűrűket vet körülötte, míg aztán megint sima lesz a víz tükre. Így volt ez a Nemzeti Színháznál is. Eleinte meggyengítette a vidéki színházakat, de idő múltával irányítója és fejlesztője lett az egész magyar színészetnek. A messzeeső vidékek is úgy néztek a Nemzeti Színházra, mint az Óceán utasai a világító toronyra. Tekintélye, súlya egyre nőtt: ő diktálta a műsort, az izlést s a stílust.

A magyar színjátszás 1790-ben tévesztett úton indult. Kelemen Lászlóék ugyanis a német színészeket vették mintául. Tőlük tanulták el a színpadi beszéd és mozgás szabályait. Ennek a magyartalanul álpáthoszos beszédnek ugyan már a híres kolozsvári Patkó